

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till omsorgsnämnden

Datum:
2025-10-06

Diarienummer:
OSN-2025-00742

Handläggare:
Evelyn Widenfalk Ehlin

Funktionsprogram för gruppbostad

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden beslutar

1. **att** godkänna funktionsprogrammet för gruppbostad enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade vid nybyggnation enligt ärendets bilaga.

Ärendet

Ett nytt funktionsprogram för gruppbostad har tagits fram för att ge tydliga riktlinjer för hur nya bostäder enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska utformas. Programmet beskriver kraven utifrån verksamhetens behov, med fokus på långsiktig hållbarhet, god boendemiljö, bra arbetsmiljö och kostnadseffektivitet.

Detta är en revidering av ett tidigare framtaget funktionsprogram. Syftet med revideringen är att göra programmet tydligare, mer lättläst och bättre anpassat till dagens behov inom vård- och omsorgsverksamheten. Det ska användas som stöd vid planering och nybyggnation av gruppbostad enligt LSS.

Målet är att skapa en gemensam standard för hur LSS-bostäder ska utformas i kommunen, så att de blir funktionella, trygga och hållbara, både för de som bor där och för personalen som arbetar i verksamheten.

Beredning

Funktionsprogrammet har utarbetats av en programgrupp från staben för fastighet och vård- och omsorgsförvaltningen både på avdelningen systemledning, myndighet och verksamhetsnära medarbetare.

Programmet har skickats på remiss internt inom kommunen till vård- och omsorgsförvaltningen och fastighetsavdelningen, samt externt till Kommunal, Funktionsrätt, Skolfastigheter AB, Uppsalahem AB och fastighetsägare samt leverantörer av LSS-gruppboheter.

Föredragning

Funktionsprogrammet beskriver kommunens krav på hur gruppboheter som byggs enligt LSS ska utformas. Det ersätter den tidigare versionen och har nu tydligt avgränsats till att bara omfatta de krav som ska uppfyllas för att en LSS-gruppbohet ska vara ändamålsenlig, trygg och hållbar över tid.

En viktig förändring i den nya versionen är att programmet nu enbart innehåller SKA-krav, det vill säga krav som alltid ska gälla. Tidigare fanns både krav och anvisningar i samma dokument. I samband med revideringen har kraven setts över för att undvika onödigt höga krav som kan leda till ökade kostnader. Samtidigt har viktiga krav på tillgänglighet, säkerhet och arbetsmiljö behållits och i vissa fall förstärkts. Texten och strukturen i programmet har också bearbetats för att göra det enklare att läsa och använda.

För att göra det tydligare har anvisningarna nu flyttats till en separat bilaga. Där finns mer detaljerad information om olika funktioner, planeringsprinciper och viktiga aspekter att ta hänsyn till vid utformning av gruppboheter. Bilagan kan uppdateras av förvaltningen efterhand, utifrån erfarenheter från byggprojekt eller ny kunskap.

Funktionsprogrammet riktar sig till berörda parter såsom fastighetsägare, arkitekter och tekniska konsulter. Kraven är främst formulerade som funktionskrav, vilket innebär att de anger vad som ska uppnås snarare än hur det ska göras. I vissa fall anges dock specifika lösningar eller material, där det bedömts vara nödvändigt. Programmet beskriver de generella krav och behov som gäller för den aktuella lokaltypen och ska ses som ett komplement till lagar och regler. Det ersätter alltså inte bestämmelser i lagstiftning, förordningar, föreskrifter eller branschregler, men i vissa delar anger det medvetet en högre nivå för att säkerställa god kvalitet, tillgänglighet och långsiktig hållbarhet.

En gruppbohet är enligt lagen en bostad och ska uppfylla de krav som gäller för bostäder enligt plan- och bygglagen. Samtidigt är den också personalens arbetsplats och ska därför uppfylla de krav som gäller för arbetsmiljö, med stöd i Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Ekonomiska konsekvenser

Programmet utformas med hänsyn till långsiktig hållbarhet och ekonomisk effektivitet. Detta innebär att lokalerna ska vara kostnadseffektiva att bygga, underhålla och driva. Beslut om investeringar och driftkostnader relaterade till implementeringen av programmet kommer att bedömas inom ramen för kommunens budgetprocess.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 6 oktober 2025
- Bilaga, Funktionsprogram för gruppbostad – Enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS)

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Kommunstyrelsen / Omsorgsnämnden

Datum: 2025-07-03

Diarienummer: KSN 2025-001278

Handläggare: Jonathan Lindström, Camilla Lagerqvist

Version/DokumentID: Slutversion

Funktionsprogram för gruppbostad

- *Enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS)*

Innehåll

Inledning	3
Bakgrundsbeskrivningar	3
Gruppboende	3
Om att bo i en gruppboende	4
Om att arbeta i en gruppboende	4
Om att förvalta en gruppboende	5
Projektspecifik information	5
Funktionsprogrammets uppbyggnad	5
Generella krav	7
Myndighetskrav, branschregler och standarder	7
Kommunens styrdokument	7
Rumsfunktionsbeskrivningar	8
Boende privat	8
Allrum (boende privat), (6st)	8
Allrum och kök i boende för sammanboende med partner (boende privat)	9
Hygienrum singelboende och boende för sammanboende med partner (boende privat), (6st)	9
Boende gemensam	10
Huvudentré (boende gemensam), (1st)	10
Kök (boende gemensam), (1st)	11
Samvarorum (boende gemensam), (1st)	11
Kommunikationsytor (boende gemensam), (1st)	11
Uteplats (boende gemensam), (1st)	12
Personalens ytor	12
Personalhall (personalens ytor), (1st)	13
Hygienrum (personalens ytor), (1st)	13
Övernattningsrum (personalens ytor), (1st)	14
Pausrum/arbetsrum (personalens ytor), (1st)	14
Övriga ytor	14
Angöringszon (övriga ytor), (1st)	15
Boendernas enskilda förråd (övriga ytor), (6st)	15
Förråd för skrymmande föremål (övriga ytor) (1st)	15
Närförråd (övriga ytor), (1st)	15
Städrum (övriga ytor), (1st)	15
Tvättstuga (övriga ytor), (1st)	16
Avfallshantering (övriga ytor)	16
Utemiljö (övriga ytor), (1st)	17
Källor och referenslitteratur	18

Inledning

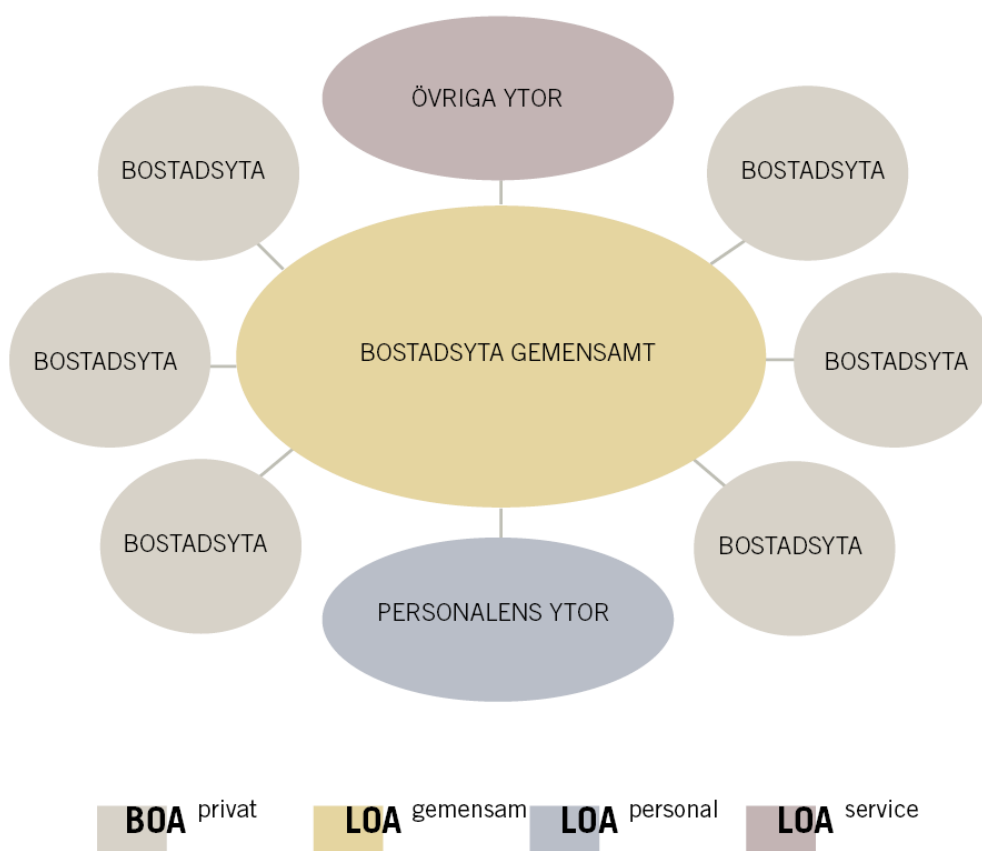
Funktionsprogrammet beskriver kommunens funktionskrav på gruppbofastaer som kommunen beviljar till personer med stöd av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Djupare utformningskrav till funktionsprogrammet framgår i bilaga 1, Generella projekteringsanvisningar till funktionsprogram LSS-gruppbofastaer.

Funktionsprogrammet vänder sig till ansvarig sakägare fastighet, arkitekt eller annan teknisk konsult.

Denna version av funktionsprogrammet är en revidering av funktionsprogrammet med diarienummer KSN-2019-2545.

Avsteg och tillägg till funktionsprogrammet under pågående projekt ska godkännas av förvaltningsdirektör.

Denna utgåva av funktionsprogrammet är beslutad i **XXXX Datum**

Bakgrundsbeskrivningar

Avsikten med texterna nedan är att ge läsaren en bakgrundsförståelse till de krav som ställs på lokalerna i detta funktionsprogram.

Gruppbofastad

En gruppbofastad med särskild service för vuxna personer är en insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

En gruppbofastad beviljas till personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre en kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig.

En gruppbofastad enligt LSS beviljas till personer med:

- utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
- betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom
- andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd eller service.

En gruppbofastad består vanligtvis av sex privata bostäder med tillhörande gemensamma bostadsutrymmen samt personalutrymmen.

Om att bo i en gruppbofastad

Brukaren hyr sin egen bostad och den är därmed brukarens privata hem. Bostaden ska vara utformad på ett hemlikt sätt och material ska väljas därefter och kan uppföras som en del i ett flerbostadshus eller som friliggande villa.

Boendemiljön är utformad så att den underlättar för brukarna att leva ett så självständigt liv som möjligt. Bostaden och gruppbofastaden i sin helhet har sådana grundförutsättningar att brukarna oavsett fysiskt, psykiskt eller intellektuellt funktionshinder har möjlighet att klara livets vardagssysslor och vara social med andra i den utsträckning den själv önskar.

Merparten av brukarna är på *daglig verksamhet* på vardagar dagtid och kommer hem till sin bostad på eftermiddagen.

Gruppbofastaden och gruppbofastadens lokalisering ska vara så att det främjar brukarnas möjlighet att leva ett tryggt och självständigt liv. Brukare ska ha möjlighet att ta del av samhällets fritids- och serviceutbud via promenad eller närbelägen kollektivtrafik.

Bostaden kan komma att vara brukarens bostad under hela dess vuxna liv. Omsorgsbehovet kan komma att förändras under livets gång och därmed förändras också behovet av att bostaden är tillgänglighetsanpassad.

En gruppbofastad som är lokaliserad i ett flerbostadshus får med fördel lokaliseras i markplanet eller annars en våning upp och ska inte lokaliseras högre upp än våningsplanet ovan markplan.

Om att arbeta i en gruppbofastad

För den som arbetar i en gruppbofastad innebär arbetet att man ger stöd, service och/eller omsorg så att brukaren får möjlighet att leva ett så självständigt liv som möjligt i sitt eget hem.

En gruppbofastad är en liten arbetsplats där det dagtid/kväll arbetar upp till 4 personal. På nätterna arbetar vanligtvis en person endera som *sovande jour* eller *vaken natt*. I enstaka fall arbetar två personal under natten.

Gruppbofastadens utformning kan på flera sätt ge personalen stöd i deras arbete och bidra till en god arbetsmiljö.

- Förvaring av material och utrustning finns nära tillhands vilket underlättar arbetet.
- Ytskikt som håller sig hela och släta underlättar städningen både för brukaren och för personalen.
- Att det finns ordentligt med assistansutrymme är en förutsättning för att brukaren ska få en trygg och säker omsorg och att personalen har en ergonomiskt god arbetsmiljö.
- Det ska finnas ett heltäckande trådlöst nätverk som ger möjlighet till att använda digitala verksamhetslösningar samt förskrivna digitalhjälpmedel. Det trådlösa nätverket är även viktigt för att personalen ska kunna arbeta i kommunen verksamhetssystem.
- Möjligheten att rekrytera personal beror delvis på bostadens geografiska läge och möjligheten att via kollektivtrafik ta sig till arbetet.

Om att förvalta en gruppbostad

Kommunen disponerar och har därmed lokalansvaret för sina gruppbostad. Med lokalansvaret följer det även ett underhållsansvar för lokalerna och dess ytskikt vilket regleras i en gränsdragningslista mellan fastighetsägaren och Uppsala kommun.

Det är bara möjligt att underhålla och vårda ytor om de är rena och hela, därav är det av största vikt att bostäderna och lokalernas ytskikt såväl som inredning väljs med material som är hållbara och som tål slitage.

I bildbilagan återfinns bilder som visar exempel på inredning och materialval.

Projektspecifik information

I samband med specifika projekt är det möjligt att kommunen kompletterar funktionsprogrammet med en objektsbeskrivning som beskriver avsteg från funktionsprogrammet, tillägg till funktionsprogrammet eller mer fördjupad information. Avsteg och tillägg till funktionsprogrammet som inte är av ringa art ska godkännas av Vård- och omsorgsförvaltningens ledning.

Funktionsprogrammets uppbyggnad

Grundprinciper

Krav är generellt uttryckta som funktionskrav, undantagsvis uttrycks krav på specifik lösning eller specifikt material.

Funktionsprogrammet beskriver generella krav och behov för den aktuella lokaltypen.

Funktionsprogrammet ersätter **inte** de grundläggande krav som nationell lagstiftning, förordningar, föreskrifter och branschregler inom respektive område, utan är ett komplement. I vissa fall anges i funktionsprogrammet medvetet en högre eller starkare nivå än vad lagstiftningen anger som standard.

Krav och behov beskrivs ur tre perspektiv:

- Lokalerna och dess inredning bidrar till en god upplevelse hos verksamhetens målgrupp.
- Lokalerna och dess inredning stödjer personalen som utövar verksamheten.
- Lokalerna och dess inredning är lätta att vårda och tål det slitage som verksamheten genererar.

Rumsfunktioner

En rumsfunktion är ett avgränsat rum till exempel ett grupprum, eller en plats i ett rum, till exempel ett pentry, som är en del av ett pausrum. Alla förekommande rumsfunktioner ska vara beskrivna i funktionsprogrammet.

Funktionsprogrammets kapitelindelning

Rubrik	Syftet med texternas innehåll
Bakgrundsbeskrivning	Beskriver verksamheten i lokalerna. Brukarnas eller besökarnas perspektiv på vad som är viktigt i lokalerna/bostaden. Personalens perspektiv på vad som är viktigt i lokalerna/bostaden. Perspektivet vård och skötsel av lokalerna.
Projektspecifik information	Beskriver hur avsteg och tillägg till funktionsprogrammet hanteras.
Myndighetskrav	Information om specifik lagstiftning som gäller för den aktuella verksamheten som kan ha inverkan på lokalernas utformning.
Kommunens styrdokument	Information om styrdokument som kan ha inverkan på lokalernas utformning.
Kravställning	Funktionskrav som gäller för många av rumsfunktionerna.
Beskrivning av rumsfunktioner	Rumsfunktioner beskrivs i berättande form och resultatet är att likställa med ett rumsfunktionsprogram (RFP) uttryckt i en löpande text som är uppdelad i två avsnitt.
	Beskrivning
	Beskrivningen berättar vem eller vilka som använder rumsfunktionen och vad användarna gör .
	Kravställning
	Hur många användare som får plats och vad som övrigt ska få plats . Texten beskriver också hur rumsfunktionen är lokaliserad i förhållande till andra rumsfunktioner. Detta avsnitt ges anvisningar för de krav som ska vara uppfyllda för den specifika rumsfunktionen.

Definitioner

Ska-krav

Lagar och myndighetskrav gällande vid tidpunkten för byggnationen är **ska**-krav. Beskrivningar eller kravställningar som beskrivs i detta funktionsprogram är att betrakta som ska-krav.

Generella krav

Myndighetskrav, branschregler och standarder

En gruppbostad är i lagens mening en bostad som ska uppfylla alla de krav som gäller för bostäder generellt enligt plan och byggnadslagen.

En gruppbostad är också personalens arbetsplats och ska därför uppfylla de krav som gäller generellt för arbetsplatser vägledning finns i arbetsmiljöverkets författningssamlingar.

Enligt SOSFS 2002:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS finns allmänna råd om gruppbostäders lokalisering.

Kommunens styrdokument

Kommunala styrdokument som kan ha koppling till planeringen av gruppbostäder är. Dokumenten finns att läsa på Uppsala kommuns hemsida:

- Parkeringstal för Uppsala - Uppsala kommun
- Riktlinjer för parkering i Uppsala kommun - Uppsala kommun
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning - Uppsala kommun
- Arkitekturpolicy - Uppsala kommun
- Riktlinjer för arkitektur och gestaltungsfrågor - Uppsala kommun
- Riktlinjer för Uppsala kommuns arbete med offentliga gestaltningar.pdf
- 15. Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete - Uppsala kommun
- Miljö- och klimatprogram - Uppsala kommun
- Riktlinje för belysning - Uppsala kommun
- Riktlinjer för skyltar i Uppsala - Uppsala kommun
- Uppsalas färger - Uppsala kommun

Rumsfunktionsbeskrivningar

BOA privat

Bostadsyta privat

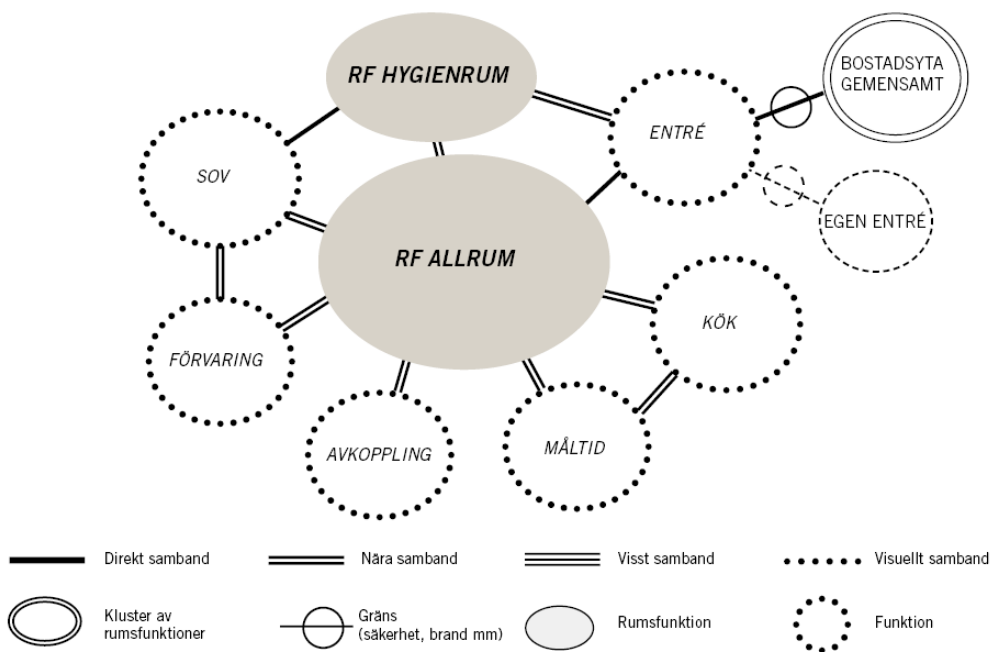
Den gemensamma nämnaren för rumsfunktionerna inom denna rumskategori är att de utgör brukarens bostad som denne hyr enligt ett hyresavtal. Bostaden är brukarens hem och ger både möjlighet till trygghet och att kunna leva ett självständigt liv.

Singelbostaden består av allrummet och tillhörande hygienutrymme. Parbostaden består av två allrum med ett delat arbetskök och ett delat hygienrum. En gruppbofastad består av sex singelbostäder så länge det inte särskilt uttrycks i kravspecifikationen för gruppbofastaden att den väntas innehålla en eller flera parbostäder.

Boarean för en singelbostad ligger inom intervallet 40 – 45 kvm, en bostad för parboende antas vara större men mindre än två separata singelbostäder.

Oavsett vad som sägs i detta program uppfyller bostaden grundkraven i BBR för bostäder av den aktuella storleken.

Se även bilaga 1 *Generella projekteringsanvisningar till funktionsprogram LSS-gruppbofastäder.*

Allrum (bostadsyta privat), (6st)

Beskrivning

Brukaren lagar och äter mat, sover, kopplar av, umgås med besökare och förvarar sina kläder och tillhörigheter i bostaden. En eller två i personalen ger stöd och omsorg till brukaren i den omfattningen den har behov av.

Kravställning

- Köksuppställningen uppfyller kraven enligt SS 914221:2006 för ett en persons hushåll i en bostad av den aktuella storleken. Matplatsen rymmer 3 personer.
- En 90 cm bred säng enligt SS 914221:2006 ska rymmas men det är möjligt att möblera med en 140 cm bred säng för den som ibland har en nattgäst.

- Sängen ska efter ommöblering kunna placeras i vårdläge enligt SS 914221:2006 utökad tillgänglighet och uppfylla kraven enligt arbetsmiljöverkets föfattningssamling, arbetsplatsen utformning.
- I allrummet ska det finnas plats för en sittgrupp enligt SS 914221:2006. Det är viktigt att hitta en naturlig placering av tv:n i förhållande till sittmöbeln.
- Förvaringsutrymme för kläder, sängkläder och städutrustning finns i den omfattning som SS 914221:2006 beskriver.
- Brukaren har plats att placera ett hjälpmedel i storlek 700*1300 mm i bostaden.
- Entré in till bostaden sker från de gemensamma bostadsytorna. Bostaden får även nås via en dörr ut mot trapphuset, utemiljön, altan eller en balkong.
- Sängplatsen ska kunna avskiljas från köksfunktionen med en avskiljande vägg.
- Det ska vara möjligt att i efterhand iordningställa ett knäfritt utrymme under köksbänken för att möjliggöra för en person sittande i rullstol att kunna arbeta vid bänken.

Allrum och kök i bostad för sammanboende med partner (bostadsyta privat)

Beskrivning

Ifall det är aktuellt att planera för en lägenhet med möjlighet till samboende med partner kommer det att framgå i objektbeskrivningen

Bostaden används av två brukare som är ett par som lever tillsammans i bostaden. Bostaden ska tillräckligt utrymme för att möjliggöra sammanboende.

Kravställning

- Köksuppställningen uppfyller kraven enligt SS 914221:2006 för ett en personers hushåll i en bostad av den aktuella storleken. Matplatsen rymmer 4 personer.
- Det ska vara möjligt att möblera bostaden med en 140 cm säng alternativt med två sängar där det går för personalen att arbeta med sängen i vårdläge.
- Sängen ska efter ommöblering kunna placeras i vårdläge enligt SS 914221:2006 utökad tillgänglighet.
- I allrummet ska det finnas plats för en sittgrupp enligt SS 914221:2006 för ett två personers hushåll. Det är viktigt att hitta en naturlig placering av tv:n i förhållande till sittmöbeln.
- Förvaringsutrymme för kläder, sängkläder och städutrustning finns i den omfattning som SS 914221:2006 beskriver för ett två personers hushåll.
- Brukarna har plats att placeras två hjälpmedel i storlek 700x1300 mm i bostaden.
- Entré in till bostaden sker från de gemensamma bostadsytorna. Bostaden får även nås via en dörr ut mot trapphuset, utemiljön, altan eller en balkong.
- Det ska vara möjligt att i efterhand iordningställa ett knäfritt utrymme under köksbänken för att möjliggöra för en person sittande i rullstol att kunna arbeta vid bänken.

Hygienrum singelbostad och bostad för sammanboende med partner (bostadsyta privat), (6st)

Beskrivning

I hygienrummet sköter brukaren sin hygien själv eller med assistans från personalen. Brukaren ska kunna förflytta sig självständigt och på ett säkert sätt inne i hygienrummet. Olika typer av hygienhjälpmedel ska kunna användas i hygienutrymmet.

Brukare med stort omsorgsbehov assisteras av 1 – 2 personal som har tillräckligt stort assistansutrymme wc-stol och dusch för att deras arbete ska kunna utföras med god ergonomi.

Kravställning

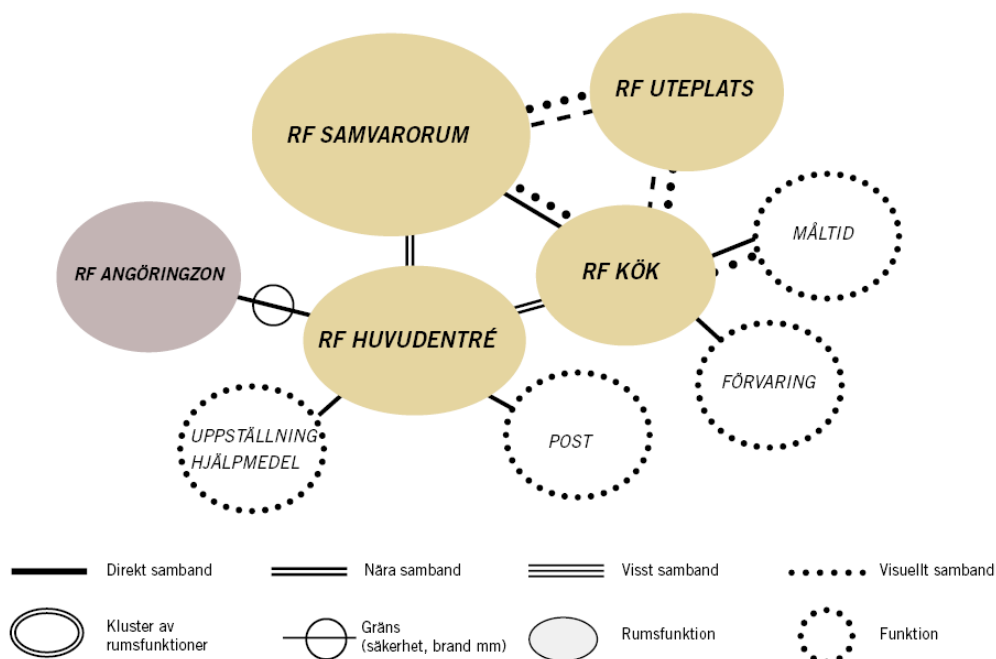
- Hygienrummet planeras så att personal, som hjälper brukaren, har fritt utrymme till dörren så denna snabbt kan ta sig ut utan hinder.
- Hygienrummet ska dimensioneras enligt SS 914221:2006 utökad tillgänglighet och arbetsmiljöverkets författningssamling, arbetsplatsen utformning.
- Det ska finnas krokar för badlakan och krokar för handdukar.
- Det ska finnas krokar för att kunna hänga upp kläder.
- Det ska finnas två redskapshållare för uppställning av städutrustning med skaft.
- Duschdraperiskena ska finnas.
- Tvättstället ska vara av en sort som är djupare enligt RWC-standard.
- I hygienrummet ska det finnas ett låsbart högsåp för personalen på minst 40x40 cm för hygienartiklar och rengöringsmedel.
- Hygienstolen förvaras i hygienrummet när den inte används.

LOA gemensam

Bostadsyta gemensam

Den gemensamma nämnaren för rumsfunktionerna inom denna kategori är att de utgör en bostadsyta som disponeras av alla brukare och dess personal tillsammans.

Se även bilaga 1 *Generella projekteringsanvisningar till funktionsprogram LSS-gruppbostäder*.

Huvudentré (bostadsyta gemensam), (1st)

Beskrivning

Huvudentrén till gruppbostaden ska även kunna användas för att kunna ta emot leveranser. Innanför entrédörren möts man av en öppen yta som är en del av de övriga gemensamma bostadsytorna. Utanför huvudentrén finns brukarnas postlådor och en angöringszon för taxi.

Kravställning

- Tre rullstolar ska kunna förvaras inomhus i anslutning till huvudentrén.
- Utanför huvudentrén eller i dess närhet ska det finnas en vattenutkastare.

- Entrépartiet ska vara glasat.
- I de fall en gruppbofastad är inrymd i bottenvåningen på ett flerbostadshus har gruppbofastaden om möjligt en egen entré ”utifrån det fria”.

Kök (bostadsyta gemensam), (1st)

Beskrivning

Brukarna och personal hjälps åt att laga gemensamma måltider i ett kök med generöst tilltagna arbetsytor och skåpsförvaring. Personal och brukare intar gemensamma måltider och umgås vid kökets matbord. Rummet är möblerat med matbord för 10 personer och en förvaringsmöbel för spel och böcker. Matbord och kök är lokaliserade i direkt anslutning till varandra. Köket ska ha generösa ytor framför köksinredningen att flera personer varav två sittande i rullstolar har möjlighet att arbeta och hjälps åt med maten utan att det uppstår trängselsituationer.

Kravställning

- Bänklängden för det gemensamma köket ska vara 460 cm lång.
- Utöver bänklängden ska ett högsåå 60 cm, två kylsåå och två fryssäå finnas.
- Matplatsen ska rymma 10 personer.
- Köket får öppna upp sig mot gruppbofastadens kommunikationsytor.
- Diskmaskinen ska vara underbänkmonterad av högre kvalitet, se exempel i *Figur 3* i bilaga 2.
- Kök kan ha tillgång till en dörr som leder ut mot gruppbofastadens gemensamma uteplats eller utemiljö.

Samvarorum (bostadsyta gemensam), (1st)

Beskrivning

Brukarna och personal kopplar av, umgås och ser på tv i det gemensamma samvarorummet. Samvarorummets sittmöbler ska rymma 10 personer och det finns plats minst två rullstolar.

Kravställning

- Rummet får öppna upp sig mot gruppbofastadens kommunikationsytor
- Tv:n ska kunna placeras på sådant sätt att den inte riskeras att stöttas i av någon som passerar förbi den.
- Samvarorum kan ha tillgång till en dörr som leder ut mot gruppbofastadens gemensamma uteplats eller utemiljö.

Kommunikationsytor (bostadsyta gemensam), (1st)

Beskrivning

Kommunikationsytorna binder ihop olika rumsfunktioner och används av både personal, brukare och besökare.

Kravställning

- Trång rumsbildning med återvändsgränder ska undvikas och öppen planlösning där det finns alternativa rörelsestråk ska främjas.
- Dörrar ut mot korridor ska placeras så att de inte slår upp mot varandra.
- Kommunikationsytorna får öppna upp sig mot det gemensamma köket eller samvarorummet.
- Långa korridorer ska undvikas.
- Korridorerna ska vara minst 180 cm breda för att motverka trängsel.

Uteplats (bostadsyta gemensam), (1st)*Beskrivning*

Uteplatsen är där brukarna och personalen tillsammans intar måltider, umgås och upplever utemiljön. Uteplatsen rymmer hela boendegruppen och dess personal samt har yta för parkering av hjälpmedel. Uteplatsen är belägen i direkt anslutning till köket eller samvarorummet.

Kravställning

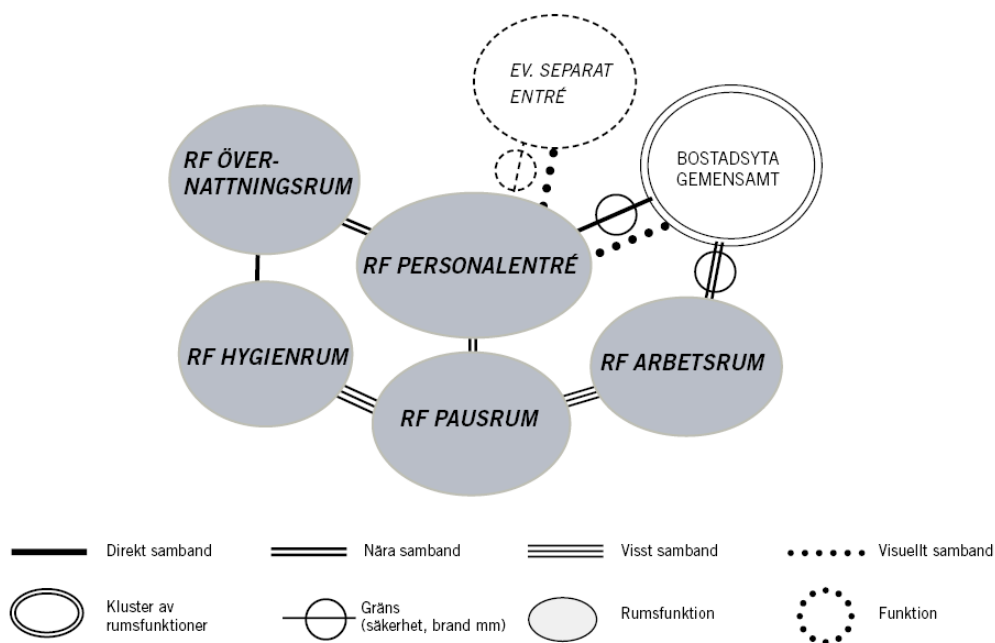
- Uteplatsen ska rymma sittplatser för 10 personer.
- Om uteplatsen är belägen i markplan ska det finnas en vattenutkastare.
- Ifall det finns en nivåskillnad mellan uteplatsen och trädgården ska de utjämnas med ramp eller liknande.
- En del av uteplatsen ska ha ett skärmtak eller pergolatak som ger skugga åt uteplatsen.

LOA personal

Personalens ytor

Den gemensamma nämnaren för rumsfunktionerna inom denna kategori är att de endast används av personal. Arbetsgruppen i en gruppbostad är liten och personalen vistas tillsammans med brukarna större delen av arbetsdagen. Det är av denna anledning viktigt att personalens ytor inte är större än vad som krävs för att uppnå dess funktion.

Se även bilaga 1 *Generella projekteringsanvisningar till funktionsprogram LSS-gruppbostäder*.

Personalhall (personalens ytor), (1st)

Beskrivning

Entrén används av personalen när de kommer till eller lämnar arbetet. Rumsfunktionen innehåller en funktion för att hänga av sina ytterkläder, förvara en väska med personliga kläder, låsa in värdesaker och förvaring av rena arbetskläder. Personalhallen nås via korridor i gruppbostadens gemensamma yta.

Kravställning

- Hallen ska ha en hatthylla på minst 80 cm.
- Minst ett högskåp 60 cm ska rymmas i hallen för personalens arbetskläder.
- Hallen ska rymma låsbara Z-skåp med tre sektioner.

Hygienrum (personalens ytor), (1st)

Beskrivning

Hygienrummet har flera funktioner så som, wc, dusch, och omklädningsrum. I hygienrummet finns plats för en tvättkorg och möjlighet att i framtiden installera en tvättmaskin och en torktumlare. Hygienrummet ska ha direkt närhet till personalens övernattningsrum.

Kravställning

- Hygienrummet ska vara av RWC-standard med dusch.
- Det ska finnas skena för duschdraperi.
- I hygienrummet ska det finnas fyra krokar på väggen.
- Intill tvättstället ska det finnas hållare för tvål och handsprit, pappershanddukar och papperskorg. Hållare för tvål och handsprit placeras så att spill faller ner i papperskorgen.
- Förberedelser för vatten, avlopp och el ska finnas i hygienrummet för att ha möjlighet att installera en tvättmaskin och torktumlare senare.

Övernattningsrum (personalens ytor), (1st)*Beskrivning*

I detta rum sover personal som har *sovande jour*. Övernattningsrummet har direkt närhet till hygienrummet.

Kravställning

- I rummet finns fyra krokar på väggen för att hänga upp kläder.
- Rummet ska ha plats för en 90 cm bred säng, ett nattduksbord och tre högsåp 60 cm för förvaring av personalens personliga sängkläder.

Pausrum/arbetsrum (personalens ytor), (1st)*Beskrivning*

En eller två personal vistas i pausrummet samtidigt när de har rast.

En eller två personal vistas kortare stunder i arbetsrummet för att administrera eller hantera mediciner. Arbetsrummet ska vara avgränsat med väggar och låsbar dörr

Kravställning

- Pausrummet ska ha ett litet pentry med plats för mikrovågsugn, ett underbänk kylskåp, en bänkyta med plats för kaffeapparat och en vask.
- I pausrummet ska det finnas ett matbord som rymmer 2 - 3 personer samt en fåtölj.
- Det ska finnas plats för två arbetsbord om 120 cm bred, ett låsbart aktskåp för sekretessmaterial samt ett vägghängt medicinskåp.
- I arbetsrummet ska det finnas ett väggfast och låsbart överskåp med plats för ett tiotal pärm.

 LOA service
Övriga ytor

Denna kategori av rumsfunktioner eller utomhusmiljöfunktioner innehåller de funktioner som inte kategoriserats in under de ovan beskrivna kategorierna.

Se även bilaga 1 *Generella projekteringsanvisningar till funktionsprogram LSS-gruppbostäder*.

Angöringszon (övriga ytor), (1st)*Beskrivning*

Angöringszonen är porten mot omgivningen och logistikstråk för taxibilar, cyklar, fotgängare och material till och från gruppboenden.

Kravställning

- Angöringszonens ytor ska vara rymliga så att trängselsituationer inte uppstår. Angöringszonen ska vara upplyst.
- Angöringszon och promenadstråk ska vara tydliga och separerade från varandra.
- Angöringszonen ska ha hårdgjord markbeläggningen.
- Tillgången till parkeringsplatser ska följa beslutade Parkeringstal för Uppsala kommun.
- Brukarnas cyklar ska kunna parkeras på en väderskyddad plats under tak med möjlighet att låsa in cykeln.
- Cykelställ för parkering av personalens cyklar ska finnas.
- Parkeringsplatserna ska finnas inom kort promenadavstånd från angöringszonen.
- Förberedelse för att kunna installera en laddstolpe/laddbox i efterhand till parkeringsplatsen ska göras.
- Plats för reservkraftaggregat ska finnas.

Bostädernas enskilda förråd (övriga ytor), (6st)*Beskrivning*

Brukarna har tillgång till ett personligt förråd om minst 1 kvm i ett låsbart förrådsutrymme.

Förråd för skrymmande föremål (övriga ytor) (1st)*Beskrivning*

Förrådet ska rymma verksamhetens säsongsutrustning som till exempel trädgårdsredskap. Utemöbler ska i första hand kunna förvaras täckt utomhus.

Närförråd (övriga ytor), (1st)*Beskrivning*

Personalen har tillgång till förvaring av material på hyllor i ett låsbart förrådsrum.

Kravställning

- Förrådet rymmer en volym som motsvarar minst 6 högskåp (60 cm breda).
- Förrådet ska nå direkt via korridor eller de gemensamma ytorna.

Städrum (övriga ytor), (1st)*Beskrivning*

Personalen förvarar städutrustning och städförbrukningsartiklar samt rengör sin utrustning i städrummet.

Kravställning

- Städrummet har direkt närhet till de gemensamma bostadsytorna.
- Städrummet ska vara förberett för installation av mopptvättmaskin med luddlåda
- Handdukstork för upphängning av våta moppar och trasor
- Plats för städvagn
- Golvbrunn med galler
- Utslagsvask
- 3 hyllplan 30x120 cm, alternativt 2 väggskåp
- 3 krokar för upphängning av moppar
- 4 redskapshållare

Tvättstuga (övriga ytor), (1st)*Beskrivning*

I tvättstugan hjälps brukare och personalen åt att tvätta och torka brukarens kläder och sängkläder. I tvättstugan sker även tvätt och torkning av personalens arbetskläder. Brukarna och personalen har separata tvättmaskiner.

Kravställning

- Brukarnas tvättmaskin och torktumlare är anpassad för professionell användning, se exempel i *Figur 4* i bilaga 2. Utrymmet ska planeras så att ren och smutsig tvätt kan separeras från varandra.
- Personalens tvättmaskin och torktumlare är en hushållsmaskin anpassad för professionell användning, se exempel i *Figur 5* i bilaga 2.
- Tvättstugans mått är sådana att en brukare i rullstol och en personal får plats att arbeta tillsammans.
- En arbetsbänk med vask ska finnas i tvättstugan, utrymmet under bänken ska vara knäfritt.
- Maskinerna ska vara placerade på sådant sätt att personalen kan arbeta ergonomiskt.
- Möjlighet att hänga upp och torka tvätt som ej kan torktumlas ska finnas i tvättstugan.
- Städbarheten under och bakom maskinerna ska vara god.
- Tvättstugan kan ha tillgång till en dörr som leder ut mot gruppbestadens gemensamma uteplats eller utemiljö.

Avfallshantering (övriga ytor)*Beskrivning*

Det avfall som uppstår i gruppbestaden är sedvanligt hushållsavfall från bostäder. Den avfallsfraktion som uppstår i större mängd än vad som är brukligt i ordinära bostäder är inkontinensskydd, blöjor och kartong. Avfallet sorteras i de fraktioner samhället kräver av fastighetsägaren och i dialog med kommunen. Personalen och brukarna lägger avfallet på den plats fastighetsägaren anvisar i avvaktan på att avfallet transporteras bort.

Kravställning

- Källsorteringsfunktionen i privatbostäderna och det gemensamma köket ska vara rymliga och väl tilltagen.

Utemiljö (övriga ytor), (1st)*Beskrivning*

Utevistelse är en viktig aktivitet för brukarnas hälsa och en viktig social aktivitet som personal och brukare gör tillsammans. En friliggande gruppbostad med en egen utemiljö ger brukarna stor frihet och goda möjligheter att vistas utomhus. En gruppbostad lokaliserad i ett flerbostadshus har tillsammans med övriga boende tillgång till den utemiljö som erbjuds till alla boende i fastigheten. I de fall gruppboستaden inte har en egen utemiljö är en stor och rymlig uteplats extra angelägen.

Kravställning

- Utemiljöns ska vara inhägnad med staket och staket ska vara inbäddad i grönska.
- Det ska finnas hårdgjorda gångytor runt gruppboستaden och tomten.
- Det ska finnas sittplatser längs gångstråken.
- Det ska finnas en variation av träd, buskar och planteringar i utemiljön.
- Det ska finnas en vattenutkastare som går att använda i utemiljön.
- Det ska finnas en torkvinda i utemiljön.

Källor och referenslitteratur

Björne Petra, Andersson Ingela, Björne Magnus, Olsson Mats och Pagmert Sylvester. 2012. *Utmanande beteenden Utmanande verksamheter*. FoU-dokument 2012:2.

Hejlskov Bo www.hejlskov.se

BFS 2011:6 Boverkets byggregler

BBR 5:215. Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd avsnitt 5:215

FoHMFS 2014:13 Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus

Johansson Björn. 2013. *Brandskydd i behovsprövade boenden: en undersökning av 75 behovsprövade boenden i Sverige*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

NV-08465-15 Naturvårdsverkets riktlinjer för värden vid bostadens fasad eller uteplats

Socialtjänstlag (2025:400) | Sveriges riksdag

Socialstyrelsen. 2015. *Att förebygga och minska utmanade beteende i LSS-verksamhet: Ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal*.

SOSFS 2002:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

SS 914221:2006, utökad tillgänglighet (höjd nivå).

Svensson Elisabet. 2015. *Bygg ikapp: För ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning*. Utgåva 6.

Kommunala styrdokument som kan ha koppling till planeringen av gruppboendestäder:

Uppsala kommun. *Parkeringstal för Uppsala*

Uppsala kommun. *Riktlinjer för parkering i Uppsala kommun*

Uppsala kommun. *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning*

Uppsala kommun. *Arkitekturpolicy*

Uppsala kommun. *Riktlinjer för arkitektur och gestaltningsfrågor*

Uppsala kommun. *Riktlinjer för Uppsala kommuns arbete med offentliga gestaltningar.pdf*

Uppsala kommun. *Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete*

Uppsala kommun. *Miljö- och klimatprogram*

Uppsala kommun. *Riktlinje för belysning*

Uppsala kommun. *Riktlinjer för skyltar i Uppsala*

Uppsala kommun. *Uppsalas färger*